

Sygn. akt I C 1459/20

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 01.06.2021r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Dominik Bednarski

Protokolant:

po rozpoznaniu w dniu 01.06.2021r. w Grudziądzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) **S.A. z siedzibą w W.**

przeciwko **D. K.**

o zapłatę

orzeka:

I. powództwo oddala;

II. obciąża powoda poniesionymi przez niego kosztami procesu.

Sygn. akt I C 1459/20

UZASADNIENIE

Powód (...) **Spółka Akcyjna z siedzibą w W.** wniósł przeciwko pozwanemu **D. K.** pozew o zapłatę kwoty 1.992,79 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu w tym kosztami zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że pozwany zawarł z powodem umowę pożyczki i tym samym zobowiązał się do zwrotu sumy 5.752,49 zł, jednak zaprzestał spłaty zobowiązania. Na dzień wniesienia pozwu zaległość z tego tytułu wynosiła 1.992,79 zł.

Pozwany, któremu doręczono pozew i zobowiązano do złożenia odpowiedzi na pozew (k. 63), pozostał bierny.

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 13.04.2016r. roku powód (pożyczkodawca) zawarł z pozwanym (pożyczkobiorcą) umowę pożyczki, na podstawie której udzielił mu pożyczki w kwocie 3.000,00 zł, której zwrot miał następować przez 90 tygodni. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 10,00 % rocznie (odsetki umowne - razem 472,49zł) oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: jednorazowej opłaty przygotowawczej w wysokości 40,00 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 1.500,00 zł, wynagrodzenia z tytułu skorzystania z tzw. (...) w kwocie 740,00 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy

każdej racie razem z odsetkami umownymi. W umowie pożyczki przewidziano, że w przypadku opóźnienia w spłacie pozwany zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (pkt 11 umowy). Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 5.752,49 zł.

Ostatnia rata pożyczki płatna była dnia 05.01.2018r.

Pozwany dotychczas uregulował na rzecz powoda łącznie kwotę 4.086,42zł.

(dowód: informacja o stanie zadłużenia, historia wpłat – k. 7-15, wezwanie do zapłaty – k. 19, 27, umowa pożyczki wraz z załącznikami - k. 22-26 akt)

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powoda. Dowody te nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego – w ocenie Sądu - stanowiły wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Strona powodowa swoje roszczenie wywodziła z tytułu zawartej umowy pożyczki. Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek albo prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez stronę pozwaną z tytułu umowy pożyczki z dnia 13.04.2016r. Jednakże niektóre postanowienia przedmiotowego kontraktu **zawierają klauzule abuzywne**.

W ocenie Sądu powód miał prawo do pobrania opłaty przygotowawczej w kwocie 40,00 zł. Pobieranie tego rodzaju opłat w związku z czynnościami związanymi z udzieleniem pożyczki nie jest zabronione, a wysokość opłaty określona w umowie zawartej z pozwaną nie była wygórowana. Na uwzględnienie nie zasługiwało natomiast żądanie powoda do pobrania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 1.500,00 zł oraz opłaty za tzw. (...) w kwocie 740,00 zł. Za przygotowanie umowy pożyczki powód pobrał bowiem opłatę przygotowawczą, a za udostępnienie środków pieniężnych naliczał odsetki umowne w wysokości 10,00 % w skali roku. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu zapis o wynagrodzeniu prowizyjnym żądanym obok odsetek umownych zmierzał do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Powód z pozycji profesjonalisty posługiwał się wzorcem umownym, który powszechnie stosował w swojej działalności. Tego rodzaju działanie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami rozumianymi jako uczciwość kontraktowa oraz stanowi rażące naruszenie interesów konsumenta.

Oczywiste przy tym jest, że analizowane postanowienia umowy pożyczki **nie były ustalone indywidualnie** ze stroną pozwaną, skoro przedstawiono jej do podpisu gotowy i wypełniony wzorec umowy, którego postanowienia nie mogły być negocjowane. Wskazać dodatkowo należy, że zgodnie z regułą wynikającą z treści art. 385(1) § 4 k.c., ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie (na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta), spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Postanowienia analizowanej umowy odnośnie w/w prowizji oraz opłaty za (...) **nie mogą też być uznane za określające główne świadczenia stron**. Analogicznie, co do prowizji i opłat związanych z prowadzeniem rachunku bankowego, por.: wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 30 września 2002 r. (XVII Amc 47/01, Dz. Urz. UOKiK z 2003 r. Nr 1, poz. 244) oraz wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2004 r. (I CK 472/03, Pr. Bank. 2004, nr 11, s. 21).

Sam fakt, że koszty pozaodsetkowe nie przekraczały limitów określonych w ustawie z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim nie oznacza, że w każdej sytuacji zasługują one na uwzględnienie. W przedmiotowej sprawie koszty wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za (...) stanowiły w istocie dodatkowe źródło zysku powoda nie mające usprawiedliwienia w podejmowanych przez niego czynnościach i ponoszonych kosztach. Niezależnie od powyższego zaakceptowanie tychże opłat faktycznie stanowiłoby obejście przepisów o odsetkach maksymalnych (art. 359 § 2(1) k.c.), pełniąc funkcję dodatkowego, nienależnego wynagrodzenia dla dającego pożyczkę.

Brak równowagi kontraktowej jest najczęściej wskazywanym przejawem naruszenia dobrych obyczajów drogą zastosowania określonych klauzul umownych (por.: Adam Olejniczak: Kodeks Cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna. LEX 2014, Komentarz do art. 385(1) Kodeksu cywilnego, teza 10 i cytowane tamże orzecznictwo oraz literatura).

„Rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym (por.: wyrok SN z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, Pr. Bank. 2006, nr 3, s. 8).

Tzw. lichwa pieniężna, niekiedy nazywana jest lichwą właściwą lub **prowizyjną**. Biorąc za kryterium podziału sposób uprawiania lichwy, od dawna zwykło się wyróżniać lichwę, prostą i złożoną, jawną i **ukrytą**. Lichwa to zastrzeżenie wysokich odsetek przysparzających **nadmiernych w danych stosunkach i nieusprawiedliwionych zysków osobom dysponującym kapitałem obrotowym, a prowadzących do niewypłacalności dłużników**. (por.: A. S.: „Lichwa w świetle współczesnych uregulowań prawnych w Polsce i wybranych krajach o orientacji rynkowej” i cytowana tam literatura).

W doktrynie prawa od dawna zauważa się, iż prywatne podmioty z dziedziny bankowo-finansowo-ubezpieczeniowej (i to - jak się obecnie wydaje - nie tylko te najpotężniejsze, o globalnych zasięgu) działają bardzo szybko, elastycznie i mobilnie, w innym tempie niż zbiurokratyzowane państwa. Podmiot taki częstokroć przyjmuje taktykę tworzenia zupełnie nowych produktów finansowych w pustych polach regulacyjnych, wymykających się uszczegółowionym państwowym standardom prawnym; szuka nowych miejsc w próżni prawnej, w sferach indyferentnych prawnie, w polach „luk instytucjonalnych” czy inaczej: „luk strukturalnych” i tam lokuje nowe produkty. Swoje regulacje opiera na słuszności, użyteczności i racjonalności ekonomicznej. Prawo nie jest tak mobilne, aby w podobnym czasie zorganizować nadzór. Państwo i regulatorzy publiczni pozostają w tyle za wielkimi korporacjami. Rozważa się, z uwagi na możliwy zasięg adresatów takich regulacji czy zjawisko to nie stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa obywateli, postuluje się też badanie, jak to zjawisko wpływa na bezpieczeństwo sytuacji prawnej jednostek. „Ucieczka przed prawem” w sytuacji przeregulowania prawnego branży bankowo-finansowo-ubezpieczeniowej to poważny problem ochrony praw człowieka, wywołany odpowiedzią na gwałtowne rozrastanie się systemów prawa (por.: Jolanta Jabłońska-Bonca: Korporacyjne regulacje pozaprawne a systemowość prawa. Zarys problemów, Acta Universitatis Wratislaviensis no 3718, Przegląd Prawa i Administracji CIV Wrocław 2016, doi: 10.19195/0137-1134.104.).

Wszak non omne licitum honestum est (nie wszystko co dozwolone jest godziwe).

W konsekwencji na podstawie art. 385(1) § 1 k.c. Sąd uznał, że roszczenie powódki powinno być pomniejszone o kwotę 2.240,00 zł, na którą składały się nienależne wynagrodzenie prowizyjne i opłata za usługę pod nazwą (...). Dezaktualizacji ulega zatem związek pomiędzy twierdzeniami powoda o wysokości i strukturze dochodzonej pozewem kwoty a przedstawionymi przez niego dowodami (w tym wyliczeniami). Wobec niezłożenia przez powoda wniosku o powołanie biegłego z dziedziny rachunkowości roszczenie pozostaje nieudowodnione.

W tej sytuacji - już z racji tego, iż w pozwie dochodzi się **kwoty mniejszej niż suma zakwestionowanych przez Sąd opłat**, należało uznać powództwo za bezzasadne. Wobec powyższego Sąd orzekł jak w pkt I wyroku wydając wyrok zaoczny na posiedzeniu niejawnym na podstawie art. 339 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono w pkt II wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. a contrario, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.